

Bijlage Appreciatie kabinet Macro-financiële bijstand Moldavië

Op 24 januari 2023 heeft de Europese Commissie (EC) een voorstel gedaan voor een verhoging¹ van de al bestaande macro-financiële bijstand² (MFB) aan Moldavië. Hieronder zal eerst de inhoud van het voorstel worden toegelicht en vervolgens zal de appreciatie van het kabinet uiteen worden gezet.

Inhoud voorstel

Macro-financiële bijstand (MFB) is een bestaand financieel instrument van de EU, waarbij financiële steun wordt verleend aan partnerlanden in de directe omgeving van de EU die met een betalingsbalanscrisis worden geconfronteerd. Besluiten over MFB moeten door het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie worden goedgekeurd.

Door verstoorde handelsstromen en afhankelijkheid van Rusland voor de energievoorziening is de economische positie van Moldavië verslechterd en de externe financieringsbehoefte sterk toegenomen. Daarnaast wordt de economische situatie in Moldavië ook sterk beïnvloed door de effecten van de Russische oorlog in Oekraïne, onder meer door de toegenomen energieprijzen, torenhoge inflatie en de opvang van ca. 90.000 vluchtelingen en de daaruit voortvloeiende druk op de reeds beperkte overheidsfinanciën. Het totale financieringstekort voor 2023 wordt door het IMF geschat op EUR 803 mln.

De voorgestelde MFB met een omvang van in totaal € 145 miljoen zal, in de vorm van zowel leningen als giften, een deel van de dringende externe financieringsbehoefte van Moldavië dekken. De voorgestelde ophoging van de macro-financiële bijstand zal de betalingsbalans op korte termijn verbeteren en draagt bij aan de implementatie van structurele hervormingen, mede in het kader van het EU-toetredingsproces van Moldavië. De ophoging van het programma gaat gepaard met de reeds afgesproken beleidshervormingen met een nadruk op de overheidsfinanciën, de rechtsstaat, corruptiebestrijding, verbetering van het ondernemingsklimaat en bevordering van hervormingen in de energiesector.

De verhoging van € 145 miljoen zal voor € 100 mln. bestaan uit leningen en voor € 45 mln. uit giften. Voor de leningencomponent zal de Europese Commissie, zoals gebruikelijk bij MFB, namens de EU middelen op de kapitaalmarkten lenen en deze aan Moldavië doorlenen. De leningen hebben een looptijd van maximaal 15 jaar. Terugbetaling van de leningen die de Unie aangaat wordt gedaan met de terugbetalingen door Moldavië en is verzekerd door een bestaand garantiefonds op de EU-begroting: *het Common Provisioning Fund* (CPF). Hier wordt een voorziening opgenomen, ter grootte van 9% van de totale leningen (€ 9 miljoen) voor 2023. De middelen hiervoor komen uit het Instrument voor Nabuurschap, Ontwikkeling en Internationale Samenwerking (NDICI). De giften worden gefinancierd uit het beschikbare budget voor MFB-subsidies op de EU-begroting voor 2023. De MFB-steun uit dit voorstel zal in 2023 in twee tranches worden verstrekt.

De twee tranches zijn gekoppeld aan nieuwe beleidsvoorwaarden, goede vooruitgang bij de uitvoering van de EU-associatieovereenkomst (waaronder de *Deep and Comprehensive Free Trade Area* (DCFTA)) en goede implementatie van het IMF-programma. De Commissie verwacht de eerste tranche spoedig te kunnen uitkeren zodra het MFB-besluit is vastgesteld. Dit besluit is gebaseerd op het reeds overeengekomen memorandum van overeenstemming (MoU). De aanvullende tranche zal worden uitgekeerd indien Moldavië de hervormingen die zijn opgenomen in het IMF-programma en de MoU naar behoren heeft geïmplementeerd.

MFB vormt een aanvulling op, en is afhankelijk van het bestaan van een uitkerend programma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Het huidige IMF-programma (*Extended Credit Facility/Extended Fund Facility*) is op 20 december 2021 goedgekeurd met een omvang van USD 564 mln. Op 11 mei 2022 is de omvang van het programma vanwege toegenomen financieringsbehoeften met USD 267 mln. verhoogd. De hervormingen van het programma richten zich op bestuur en institutionele hervormingen, versterking van transparantie en de

¹ Zie [EUR-Lex - 52023PC0053 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² Op 6 april 2022 is MFB goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie, zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022D0563>

verantwoordingsplicht, een verbetering van de voorspelbaarheid van het overheidsbeleid en versterking van de financiële instellingen.

Aan de gebruikelijke politieke voorwaarde voor toegang tot MFB, namelijk eerbiediging van de mensenrechten, de rechtsstaat en effectieve democratische mechanismen door het begunstigde land, wordt voldaan.

Appreciatie

Het kabinet erkent de betalingsbalansproblemen van Moldavië mede als gevolg van de Russische oorlog in Oekraïne. Conform de motie Piri c.s.³ steunt het kabinet de voorgestelde aanvullende bijdrage die de EU kan leveren aan het oplossen van de betalingsbalansproblemen. Deze aanvullende steun is ook in overeenstemming met de versterkte betrekkingen tussen de EU en Moldavië in het kader van de status van kandidaat-lidstaat, die Moldavië op 23 juni 2022 is toegekend. Het kabinet hecht belang aan het combineren van MFB met een IMF-programma, inclusief de gebruikelijke voorwaarden en monitoring die aan een IMF-programma verbonden zijn. Het kabinet verwacht, net als de Commissie, dat de budgettaire gevolgen van de ophoging van de bestaande MFB, in de vorm van een voorziening in het Garantiefonds voor externe acties, kunnen worden opgevangen binnen het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027.

Bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit

Het kabinet beoordeelt de bevoegdheid van de EU voor dit voorstel als positief. Het voorstel is gebaseerd op artikel 212 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Op basis van dit artikel is de EU bevoegd om maatregelen vast te stellen voor het ondernemen van activiteiten voor economische, financiële en technische samenwerking, met inbegrip van bijstand op met name financieel gebied voor derde landen anders dan ontwikkelingslanden. Deze activiteiten zijn coherent met het ontwikkelingsbeleid van de EU en vinden plaats in het kader van de beginselen en doelstellingen van haar externe optreden. De acties van de EU en die van de lidstaten complementeren en versterken elkaar. Het kabinet kan zich vinden in de gekozen rechtsbasis.

Het kabinet beoordeelt de subsidiariteit van het voorstel als positief. Het herstel van macro-economische stabiliteit in de partnerlanden kan niet in afdoende mate worden bereikt door bijstand door afzonderlijke lidstaten, en kan beter worden bereikt door de EU als geheel.

Het kabinet beoordeelt de proportionaliteit als positief. Het voorgestelde optreden is geschikt om de doelstelling van het optreden te bereiken, omdat de voorgestelde financiële bijstand een deel van de externe financieringsbehoefte van Moldavië dekt. Het voorstel gaat bovendien niet verder dan noodzakelijk om de doelstelling van het optreden te bereiken, omdat de omvang van de MFB niet groter is dan noodzakelijk om macro-economische stabiliteit te bereiken en het rekening houdt met de bijdragen die andere multilaterale instellingen zullen leveren.

³ Kamerstuk 36045, nr. 139